

Sygn. akt *IV U 893/19*

WYROK W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 23 stycznia 2020 r.

**Sąd Okręgowy w Rzeszowie IV Wydział Pracy i Ubezpieczeń Społecznych
w składzie:**

Przewodniczący: SSO Jolanta Krzywonos

Protokolant: st. sekr. sądowy Maria Misiuda

po rozpoznaniu w dniu 23 stycznia 2020 r. w Rzeszowie

sprawy z wniosku J. S.

przeciwko Dyrektorowi Wojskowego Biura Emerytalnego w R.

o wysokość wojskowej renty inwalidzkiej

na skutek odwołania J. S.

od decyzji Dyrektora Wojskowego Biura Emerytalnego w R.

z dnia 03/04/2019 r. znak (...)

I. zmienia zaskarżoną decyzję Dyrektora Wojskowego Biura Emerytalnego w R. z dnia 03/04/2019 r., znak: (...) w ten sposób, że nakazuje organowi rentowemu wyrównanie J. S. wojskowej renty inwalidzkiej pierwszej grupy ze zwiększeniem 10% podstawy wymiaru od 14 grudnia 2013r do 31 marca 2019r.,

II. w pozostałej części oddala odwołanie

III. zasądza od Dyrektora Wojskowego Biura Emerytalnego w R. na rzecz J. S. kwotę 180 złotych / słownie : sto osiemdziesiąt / tytułem zwrotu kosztów zastępstwa procesowego.

Sygn. akt IV U 893/19

UZASADNIENIE

Wyroku z dnia 23 stycznia 2020 r.

Decyzją z dnia 3 kwietnia 2019 r. znak (...) Dyrektor Wojskowego Biura Emerytalnego w R. ustalił wysokość wojskowej renty inwalidzkiej J. S. poczynając od dnia 1 kwietnia 2019 r. w kwocie 2 783,95 zł. Podstawą wydania decyzji było postanowienie Sądu Apelacyjnego w Rzeszowie z dnia 26 marca 2019 r. sygn. akt II AUz 9/19 dokonujące wykładni wyroku Sądu Okręgowego w Rzeszowie z 29 maja 2001 r. sygn. akt V U 3655/00 poprzez stwierdzenie, że zawarte w sentencji tego wyroku ustalenie o całkowitej trwałej niezdolności do pracy J. S. oznacza całkowitą niezdolność do służby według pierwszej grupy inwalidów.

J. S. złożył odwołanie od powyższej decyzji kwestionując datę dokonania zmiany wysokości wojskowej renty inwalidzkiej i ustalenie jej w nowej wysokości od 1 kwietnia 2019 r. a nie od daty złożenia pierwotnego wniosku o przyznanie renty tj. od 10 października 2000 r. W ocenie odwołującego orzeczenie Sądu Apelacyjnego nie tworzy

nowego stanu prawnego i dotyczy pierwotnego wniosku o przyznanie renty, a dokonana w nim wykładnia, pozwala przyjąć, że świadczenie z zaliczeniem wnioskodawcy do pierwszej grupy inwalidzkiej powinno obowiązywać od daty złożenia wniosku o rentę tj. od 10 października 2000 r.

W odpowiedzi, Dyrektor Wojskowego Biura Emerytalnego w R. domagał się oddalenia odwołania. Wskazywał, że żaden przepis ustawy z dnia 10 grudnia 1993 r. o zaopatrzeniu emerytalnym żołnierzy zawodowych oraz ich rodzin nie może stanowić podstawy uwzględnienia żądania wnioskodawcy.

Sąd Okręgowy ustalił i zważył, co następuje:

J. S. urodził się (...) Od 1990 r. uprawniony był do wojskowej renty inwalidzkiej.

Decyzją z dnia 10 października 2000 r. Dyrektor Wojskowego Biura Emerytalnego w R. ustalił wysokość pobieranej przez J. S. wojskowej renty inwalidzkiej na 70% podstawy wymiaru – wobec zaliczenia do drugiej grupy inwalidów i stwierdził brak podstaw do zwiększenia podstawy wymiaru z tytułu inwalidztwa uzasadniającego przyznanie świadczeń odszkodowawczych.

Sąd Okręgowy w Rzeszowie rozpoznający odwołanie J. S. od powyższej decyzji, wyrokiem z dnia 29 maja 2001 r. sygn. akt V U 3655/00 zmienił zaskarżoną decyzję i ustalił, że wnioskodawca jest całkowicie niezdolny do pracy na trwale od daty złożenia wniosku, przy czym schorzenia te pozostają w bezpośrednim związku przyczynowym ze służbą wojskową co uzasadnia przyznanie J. S. prawa do 10% zwiększenia podstawy wymiaru świadczenia.

W dniu 14 grudnia 2016 r. J. S. złożył w organie emerytalnym wniosek o wypłatę przysługującego mu świadczenia zgodnie z wyrokiem Sądu Okręgowego z 29 maja 2001 r. i wyjaśnienie przyczyn, które powodowały wypłatę jego świadczenia w wysokości przewidzianej dla drugiej grupy inwalidztwa, a nie dla pierwszej grupy inwalidztwa. W odpowiedzi uzyskał informację, że zdaniem Dyrektora Wojskowego Biura Emerytalnego, wyrok Sądu z 29 maja 2001 r. dotyczył wyłącznie przyznania zwiększenia podstawy wymiaru świadczenia, a wnioskodawca nie ma ustalonego prawa do pierwszej grupy inwalidzkiej.

Wobec powyższego J. S. wystąpił o dokonanie wykładni wyroku Sądu Okręgowego z 29 maja 2001 r. Postanowieniem z dnia 27 listopada 2018 r. sygn. akt V U 3655/00 Sąd Okręgowy dokonał wykładni tego wyroku i stwierdził, że powołanym wyrokiem sąd przyznając J. S. prawo do 10% zwiększenia podstawy wymiaru wojskowej renty inwalidzkiej w całości uwzględnił odwołanie od zaskarżonej decyzji z 10 października 2000 r. znak (...). Wskutek złożonych od powyższego postanowienia zażaleń, postanowieniem z dnia 26 marca 2019 r. sygn. akt III AUz 9/19 Sąd Apelacyjny w Rzeszowie zmienił pkt I zaskarżonego postanowienia i dokonał wykładni wyroku Sądu Okręgowego w Rzeszowie z 29 maja 2001 r. sygn. akt V U 3655/00 stwierdzając, że zawarte w sentencji tego wyroku ustalenie o całkowitej trwałej niezdolności do pracy J. S. oznacza całkowitą niezdolność do służby według pierwszej grupy inwalidów.

Na podstawie dokonanej przez Sąd wykładni Dyrektor Wojskowego Biura Emerytalnego wydał w dniu 3 kwietnia 2019 r. decyzję, w której ustalił na nowo wysokość wojskowej renty inwalidzkiej J. S. poczynając od dnia 1 kwietnia 2019 r., w kwocie 2 783,95 zł. Decyzja ta stanowi przedmiot zaskarżenia w sprawie.

Powyższych ustaleń Sąd dokonał na podstawie dowodów z dokumentów, w tym zawartych w aktach wojskowego organu emerytalnego, zawartych w aktach tut. Sądu o sygn. V U 3655/00, w szczególności treści zapadłych w tej sprawie orzeczeń i ich uzasadnień oraz twierdzeń wnioskodawcy złożonych w niniejszej sprawie. Dowody te nie budziły wątpliwości.

Poza sporem w sprawie pozostaje, że J. S. posiada prawo do wojskowej renty inwalidzkiej przyznanej na podstawie przepisów ustawy z dnia 10 grudnia 1993 r. o zaopatrzeniu emerytalnym żołnierzy zawodowych oraz ich rodzin.

Przepis art. 20 ust. 1 tej ustawy ustala trzy grupy inwalidztwa żołnierzy całkowicie niezdolnych do służby:

1) I grupę - obejmującą całkowicie niezdolnych do pracy;

2) II grupę - obejmującą częściowo niezdolnych do pracy;

3) III grupę - obejmującą zdolnych do pracy.

Zgodnie z ust. 2 i 3 powołanego art. 20, w zależności od przyczyn powstania inwalidztwa pozostaje ono w związku lub nie pozostaje w związku ze służbą.

Przesłanką determinującą przyznanie prawa do renty inwalidzkiej jest ustalenie inwalidztwa. Inwalidztwo zaś oznacza utratę całkowitej zdolności do zawodowej służby wojskowej. Dopiero przy ustaleniu całkowitej niezdolności do służby wojskowej zachodzi potrzeba określenia grupy inwalidzkiej, która to grupa jest uzależniona od stopnia niezdolności do pracy na ogólnym rynku pracy oraz zachodzi potrzeba ustalenia związku inwalidztwa ze służbą wojskową, tj. przyczyn powstania inwalidztwa (por. wyroku Sądu Apelacyjnego w Białymstoku z dnia 25 września 2013 r. III AUa 333/13 lex nr 1369212).

Podkreślić należy w tym miejscu, że określenie grupy inwalidzkiej i przyczyny powstania inwalidztwa (związek ze służbą wojskową) ma znaczenie wyłącznie dla ustalenia wysokości świadczenia. Stosownie bowiem do brzmienia art. 22 ust. 1 i 2 ustawy, renta inwalidzka wynosi dla inwalidów zaliczonych do:

1) I grupy - 80%,

2) II grupy - 70%,

3) III grupy - 40%

- podstawy wymiaru. Rentę inwalidzką zwiększa się o 10% podstawy wymiaru inwalidom, których inwalidztwo powstało wskutek wypadku pozostającego w związku ze służbą lub wskutek choroby powstałej w związku ze szczególnymi właściwościami bądź warunkami tej służby, z tytułu których przysługują świadczenia odszkodowawcze.

Jak ustalono w niniejszej sprawie Sąd Okręgowy w Rzeszowie wyrokiem z dnia 29 maja 2001 r. sygn. akt V U 3655/00 zmienił decyzję Dyrektora Wojskowego Biura Emerytalnego w R. z 10 października 2000 r. i ustalił, że J. S. jest całkowicie niezdolny do pracy na trwale od daty złożenia wniosku, ustalił, że schorzenia te pozostają w bezpośrednim związku przyczynowym ze służbą wojskową i przyznał J. S. prawa do 10% zwiększenia podstawy wymiaru świadczenia. Organ emerytalny wykonując ów wyrok uznał, że dotyczy on wyłącznie zwiększenia o 10% podstawy wymiaru świadczenia, a nie zaliczenia do grupy inwalidzkiej. Wnioskodawca natomiast aż do grudnia 2016 r. nie interweniował w organie emerytalnym, nie zgłaszał, że jego świadczenie wypłacane jest w zaniżonej wysokości. Dopiero 14 grudnia 2016 r. złożył wniosek o wypłatę należnej mu renty wojskowej w z uwzględnieniem zaliczenia do pierwszej grupy inwalidztwa. Jednocześnie wobec wątpliwości co do treści wyroku Sądu Okręgowego z 29 maja 2001 r. złożył wniosek o dokonanie jego wykładni. Wykładni takiej dokonał Sąd Apelacyjny w Rzeszowie, postanowieniem z 26 marca 2019 r. sygn. akt III AUz 9/19 stwierdzając, że zawarte w sentencji tego wyroku ustalenie o całkowitej trwałej niezdolności do pracy J. S. oznacza całkowitą niezdolność do służby według pierwszej grupy inwalidów. Zaskarżona w sprawie decyzja została wydana na podstawie tego orzeczenia, przy czym Dyrektor Wojskowego Biura Emerytalnego w R. ustalił wysokość na nowo wojskowej renty inwalidzkiej J. S. poczynając od dnia 1 kwietnia 2019 r.

J. S. nie zgodził się z datą przyznania mu świadczenia w nowej wysokości wskazując, że powinno być ono przyznane w uwzględnieniu ustalenia całkowitej jego niezdolności do służby według pierwszej grupy inwalidów już od daty złożenia wniosku o takie ustalenie tj. do 10 października 2000 r. W przekonaniu Sądu Okręgowego stanowisko wnioskodawcy uzasadnione jest jedynie w części, roszczenie jest usprawiedliwione co do zasady.

Rację ma organ emerytalny wskazując w odpowiedzi na odwołanie, że przepisy ustawy o zaopatrzeniu emerytalnym żołnierzy i ich rodzin z dnia 10 grudnia 1993 r. (t.j. dz. U. z 2019 r. poz. 289) wprost nie mogą stanowić podstawy uwzględnienia żądania wnioskodawcy – wypłaty wyrównania renty, gdyż nie zawierają stosownej w tym zakresie regulacji. Art. 41 powołanej ustawy wskazuje jedynie, że świadczenia pieniężne wypłaca się od dnia powstania prawa

do tych świadczeń, nie wcześniej jednak niż od miesiąca, w którym złożono wniosek, jeżeli prawo do tego zaopatrzenia zostało ustalone na wniosek zainteresowanego lub w którym wydano decyzję z urzędu.

Niemniej jednak art. 11 tej ustawy przewiduje, że w sprawach w niej nieuregulowanych stosuje się przepisy ustawy o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych, Kodeksu postępowania administracyjnego oraz przepisy o postępowaniu egzekucyjnym w administracji. Dlatego też zdaniem Sądu, mając na uwadze okoliczności w sprawie ustalone, zastosowanie w niej znajdzie przepis tej ustawy dotyczący terminów wypłaty świadczeń w razie ponownego ich ustalenia. Zgodnie z art. 133 ust. 1 ustawy o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych z 17 grudnia 1998 r. (t.j. Dz. U. z 2020 r. poz. 53) w razie ponownego ustalenia przez organ rentowy prawa do świadczeń lub ich wysokości, przyznane lub podwyższone świadczenia wypłaca się, poczynając od miesiąca, w którym powstało prawo do tych świadczeń lub do ich podwyższenia, jednak nie wcześniej niż:

- 1) od miesiąca, w którym zgłoszono wniosek o ponowne rozpatrzenie sprawy lub wydano decyzję z urzędu, z zastrzeżeniem art. 107a ust. 3;
- 2) za okres 3 lat poprzedzających bezpośrednio miesiąc, o którym mowa w pkt 1, jeżeli odmowa lub przyznanie niższych świadczeń były następstwem błędu organu rentowego lub odwoławczego.

W takim przypadku przyznane lub podwyższone świadczenie z reguły jest także wypłacane najwcześniej od miesiąca, w którym zgłoszono wniosek lub wydano decyzję z urzędu, a jedynie wówczas gdy odmowa lub przyznanie niższych świadczeń były następstwem błędu organu rentowego istnieje możliwość wypłaty świadczenia za okres 3 lat poprzedzających miesiąc zgłoszenia wniosku lub wydania decyzji z urzędu. Błąd organu rentowego oznacza przy tym każdą obiektywną wadliwość decyzji, niezależnie od tego, czy jest ona skutkiem zaniedbania, pomyłki, czy celowego działania samego organu rentowego (por. uchwała składu siedmiu sędziów Sądu Najwyższego z dnia 26 listopada 1997 r., III ZP 40/97, OSNAPiUS 1998 nr 14, poz. 429).

Nie ulega wątpliwości, że organ emerytalny błędnie uznał, że wyrok Sądu Okręgowego w Rzeszowie z dnia 29 maja 2001 r. sygn. akt V U 3655/00 dotyczy jedynie zwiększenia podstawy wymiaru renty wnioskodawcy. Kwestię tą akcentował też Sąd Apelacyjny w Rzeszowie, w uzasadnieniu postanowienia wydanego w dniu 26 marca 2019 r. o wykładni orzeczenia. Sąd ten stwierdził, że takie działanie organu, taka interpretacja wyroku Sądu prowadzi do niedopuszczalnej poza trybem kontroli instancyjnej, weryfikacji zapadłego orzeczenia, a tego czynić nie wolno.

Z drugiej jednak strony wnioskodawca milcząco stan taki akceptował, nie kwestionował wysokości wypłacanej mu renty wojskowej, aż do 14 grudnia 2016 r. Wtedy dopiero złożył wniosek o wypłatę świadczenia w prawidłowej wysokości tj. uwzględniającej ustalenie jego całkowitej niezdolności do służby według pierwszej grupy inwalidów.

Powyzsze wnioski, skutkowały stwierdzeniem, że w sprawie zachodzą warunki do częściowego uwzględnienia żądania J. S. wypłaty wyrównania wojskowej renty inwalidzkiej pierwszej grupy ze zwiększeniem 10% podstawy wymiaru, za okres trzech lat poprzedzający złożenie wniosku w tym zakresie tj. od 14 grudnia 2013 r. do 31 marca 2019 r. Ustalenie takie stanowiło podstawę do zmiany zaskarżonej decyzji Dyrektora Wojskowego Biura Emerytalnego z 3 kwietnia 2019 r., o czym Sąd orzekł w wyroku na podstawie art. 477¹⁴ § 2 kpc. Żądanie wykraczające poza wskazany okres nie zostało uwzględnione - art. 477¹⁴ § 2 kpc – pkt II wyroku.

O kosztach postępowania Sąd orzekł na podstawie przepisu art. 98 § 1 kpc zgodnie, z którym strona przegrywająca sprawę obowiązana jest zwrócić przeciwnikowi na jego żądanie koszty niezbędne do celowego dochodzenia praw i celowej obrony (koszty procesu). Do celowych kosztów postępowania należy koszt ustanowienia zastępstwa procesowego, który w sprawach z zakresu ubezpieczeń społecznych w postępowaniu przed sądem I instancji wynosi kwotę 180 zł - zgodnie z § 9 ust. 2 rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 22 października 2015 r. w sprawie opłat za czynności adwokackie (Dz. U. z 2015 r. poz. 1800). Mając powyższe na uwadze Sąd zasądził od Dyrektora Wojskowego Biura Emerytalnego w R. na rzecz odwołującego się kwotę 180 zł tytułem zwrotu kosztów zastępstwa procesowego.